

รายงานวิจัย

การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบทและชุมชนเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ คำใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ได้รับทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติประจำปี 2551

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบทและชุมชนเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ คำใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ได้รับทุนสนับสนุนจาก

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติประจำปี 2551

คำนำ

โครงการวิจัย “การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบท และชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นงานวิจัยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (ว.ช.) ประจำปี 2551 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อสร้างการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นในการสร้างความมั่นคงด้านการจัดการสินทรัพย์ชุมชน อีกทั้งยังสามารถทราบถึงมูลค่าเพิ่มที่ได้จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินงานวิจัยชุดโครงการ “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย อันได้แก่ บุคลากรทุกท่านจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รวมถึงผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 58 แห่ง ของ 20 อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ของการวิจัย เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ตั้งเป้าไว้นักวิจัยจึง ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยครั้งนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ คำใจ
นักวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย “การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบท และชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยขอขอบพระคุณบุคลากรทุกท่านจากคณะวิทยาการจัดการและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หน่วยงานในท้องถิ่น อันได้แก่ บุคลากรทุกท่านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำและตัวแทนชุมชน รวมถึงนักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วมโครงการตลอดจนถึงตัวแทนของหน่วยงานภาคีทุกท่าน ที่ได้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระศักดิ์ สมยานะ หัวหน้าโครงการชุดวิจัย ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถอันเป็นขุมเป็นกำลังสำคัญในการให้แนวคิดและผลักดันให้เกิดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง และอาจารย์ ดร.กาญจนา สุระ ที่ช่วยในการให้คำแนะนำตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งผู้ช่วยนักวิจัยและทีมงานทุกท่านที่ได้มีความตั้งใจและความพยายามให้การวิจัยออกมามีคุณภาพและสำเร็จด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลทิพย์ คำใจ
นักวิจัย

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้เพื่อวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคชนบทและชุมชนเมือง จ.เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นในการสร้างความมั่นคงด้านการจัดการสินทรัพย์ชุมชน อีกทั้งยังสามารถทราบถึงมูลค่าเพิ่มที่ได้จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากกรณีงานวิจัยชุด โครงการ “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ในปี 2552 มีวิธีการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยใช้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้ในการจัดการสินทรัพย์ชุมชนเพื่อค้นหาศักยภาพและหามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มเป้าหมาย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 58 แห่ง ใน 18 อำเภอทั่วจังหวัดเชียงใหม่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงด้านการจัดการสินทรัพย์ชุมชนของตนเองได้เป็นอย่างดี ชุมชนสามารถคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และปฏิบัติได้ โดยเข้าใจและวิเคราะห์ถึงคุณค่าสินทรัพย์ชุมชน คือ ทรัพยากรมนุษย์ สถาบันองค์กร วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และองค์ความรู้ในชุมชน ให้สามารถนำมาบูรณาการร่วมกับการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้การพัฒนาที่สำคัญจากทุนมนุษย์ และทุนความรู้ในชุมชน กับการบริหารจัดการที่ดี หลักคุณธรรม การมีส่วนร่วม และการมีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจให้เกิดความสมดุลและมั่นคง และเพิ่มศักยภาพชุมชนให้เป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งจนสามารถนำพาทุนทางสังคมไปสร้างเศรษฐกิจที่สมดุลส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

สำหรับผลการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินงานในปีที่ผ่านมาสามารถวัดมูลค่าเพิ่มทางด้านเศรษฐกิจด้วยตัวชี้วัด “ผลสัมฤทธิ์ทางรายได้และความคุ้มค่าทางการเงินและ” ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าของสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลถึงร้อยละ 52 และร้อยละ 61 ตามลำดับ ด้านการวัดทุนทางปัญญาพบว่าทุนมนุษย์มีความสำคัญที่สุดถึงร้อยละ 85 และการวัดการบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจ พบว่าตัวชี้วัดทางด้านผลกระทบต่อชุมชนในด้านสร้างรายได้และก่อเกิดสวัสดิการในชุมชน สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจได้ถึงร้อยละ 68 สำหรับทางด้านสังคมนั้น ผลการศึกษาพบว่าตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่มทางสังคมที่เพิ่มขึ้น คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในลักษณะของความ

รักและความสามัคคีของคนในชุมชน มีค่าเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 87 ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันที่จะนำพาชุมชนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนของตนเอง

Abstract

The main objective of learning management to measure value added of communities' assets for developing socio-economic of rural and urban areas in Chiang Mai is to create learning of local people in order to build the stability of communities' assets management and also to know the value added gained from socio-economic development from the operation of the main research project "Learning management for developing socio-economic of rural and urban areas in Chiang Mai in 2009. Participatory action research and learning management for managing communities' assets were conducted in order to investigate the potential capacity and the socio-economic value added with the target groups; 58 sub district administrative organizations in 19 districts of Chiang Mai based on local socio-economic plans.

The study was that communities could learn how to build the stability of their management in communities' assets. They could think, analyze and operate. They could also understand and analyze the value of communities' assets, human resource, organizations, culture, environment and the body of knowledge of communities and integrated all of these things together with learning to develop local communities depend on human and knowledge capitals, a good management, virtue, participation and good awareness towards local communities. These will drive forward and increase the potential capacity of local communities and make the balance of economic as well as create the sustainability of local communities under the base of social, natural, ethical and sustainable capitals.

The result of the analysis of the value added was that it could measure the value added of the economic by these indicators; the achievement of income and the worth of finance which could generate the value of goods and services to be increased in effectiveness and efficiency for 52 % and 60% respectively. For intellectual capital, human capital is 85% of the most important. Concerning the attainment of vision and mission, the indicator of the impact towards communities related to income and social welfare could create 87 percent of the confidence for economic development. Regarding society, the participation in the form of love and unity of people had 73% of increase.